

משה ור"ע-החכם מול הנביא

שי פינקלשטיין
רב קהילת ניצנים

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פט עמוד א
ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא שהיה קושר כתרים לאותיות. אמר לו: משה, אין שלום בעירך? - אמר לפניו: כלום יש עבד שנותן שלום לרבו? אמר לו: היה לך לעזרני. מיד אמר לו: ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת.

רש"י מסכת שבת דף פט עמוד א
אין שלום - אין דרך ליתן שלום.
בעירך - במקומך.
לעזרני - לומר: תצלח מלאכתך.
מיד - בעליה אחרת, אמר לו יגדל נא כח ה'.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כט עמוד ב
אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבש"ע, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו: רבש"ע, הראהו לי, אמר לו: חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו; כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו. חזר ובא לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: רבוננו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י? אמר לו: שתוק, כך עלה במחשבה לפני. אמר לפניו: רבוננו של עולם, הראיתני תורתו, הראני שכרו, אמר לו: חזור [לאחורך]. חזר לאחוריו, ראה ששוקלין בשרו במקולין, אמר לפניו: רבש"ע, זו תורה וזו שכרה? א"ל: שתוק, כך עלה במחשבה לפני

רש"י מסכת מנחות דף כט עמוד ב
מי מעכב על ידך - מה שכתבת שאתה צריך להוסיף עוד עליהם כתרים.
נתיישבה דעתו - של משה הואיל ומשמו אומר אף על פי שעדיין לא קיבלה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד ב-פט.
ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים! - אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה! - אמר לפניו: רבוננו של עולם, מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. - אמר לו: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה, שנאמר מאחז פני כסא פרשז עליו עננו. ואמר רבי נחום: מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו. אמר לפניו: רבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה - אנכי ה'

אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אמר להן: למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה - לא יהיה לך אלהים אחרים, בין הגויים אתם שרויין שעובדין

עבודה זרה? שוב מה כתיב בה - זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות? שוב מה כתיב בה - לא תשא, משא ומתן יש ביניכם? שוב מה כתיב בה - כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם? שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם? מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, שנאמר ה' אדנינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים - לא כתיב. מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר, שנאמר עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות. אף מלאך המות מסר לו דבר, שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר על העם ואומר ויעמד בין המתים? ובין החיים וגו', אי לאו דאמר ליה - מי הוה ידע

מהרש"א חידושי אגדות מסכת מנחות דף כט עמוד ב
מצאו להקדוש ב"ה שיושב וקושר כתרים כו'. ענין קשר נאמר שעושה אותו להזכיר בו דבר מה כדי שלא תשתכח כמ"ש לענין ציצית למען תזכרו וגו' ולזה אלו קשרי אותיות המה הרומזים לדברים פנימיים העליונים בכתרו יתברך ב"ה לזכרם עי"ז כדלקמן בחטריה לגגיה דחי"ת וכרעא דה' ומשה חשב דאין דעת האנושי מגיע להבין כוונתה וע"כ אמר מי מעכב כו' כיון דאין אלו קשרי אותיות צורך לדעת אנושי שאין עומד עליהן מקוצר שכלו מי מעכב כו' דלעצמך ודאי אין צורך בהן כי מי מעכב על ידך מלזכרו בלא עשיית קשר וא"ל דודאי לצורך דעת אנושי אני קושרן אדם א' כו' ועקיבא כו' שעתיד לדרוש כו' תילי תילים של הלכות דלא די שיש בקשרן של אותיות דברים פנימיים אלא דגם תילי תילים של הלכות תלויים בהן שרע"ק דורשן א"ל רבש"ע הראהו לי שבקש שיגלה לו אותן סודות של הקשרים שיהיו נגלו לעתיד לרע"ק א"ל חזור לאחוריק הלך כו' ע"פ מ"ש בפרק הבונה שדרשו שם סדרן של אותיות מאל"ף ועד תי"ו ושוב דרשו אותן לאחור מת"ו ועד אל"ף כדאמרין שם וז"ש לו טרם שילמוד רמז קשר האותיות ילמוד רמז סדר האותיות גם לאחור וז"ש שישב משה לסוף ח' שורות דהיינו שיש ח' שורות א"ב משונות לפי הנקודות שמונה שיש בהן ויש בהן ודאי רמיזות שונות לפי הנקודות שמונה ואמר שלא ידע מה היו אומרים בכונת האותיות של ח' שורות למפרע והיה תש כחו שהיה מצטער על שלא ידע כוונתו כיון שהגיעו לדבר אחד דהיינו מסופן לראשן עד האחד שהוא מורה על אחד וא"ל תלמידיו רבי מנין זה לך שתהיה האחד בראש האותיות להורות על האחדות ולא אות אחרת וא"ל שלא ידע כוונה בזה בצורת האות של האחד שתהיה היא הראשונה לאותיות להורות על האחדות אבל דבר זה הל"מ נתיישרה דעתו שראה שדבר זה תולה ודאי בדעת אנושי לפי שכלו וא"א להשיג כל סודות התורה בזה אמר לפניו כו' א"ל כך עלה במחשבה כו' דודאי כך עלה במחשבה כמו שאתה חושב אבל כי לא מחשבותיכם מחשבותי כי גם בזה דעת אנושי קצר מהשיג אמר לפניו כו' א"ל חזור לאחוריק כו' דהיינו כמו שדורשין האותיות לאחור מת' ועד א' כמפורש פרק הבונה א"ת ב"ש כו' ע"כ מדת רשעים אבל מדת צדיקים א"ת ב"ש כו' ע"ש שבו מפורש שהצדיקים מקבלין עונשן בעה"ז כדי לרבות שכרן בעה"ב אמר לפניו כו' זו תורה שתרמוז על שכר עונשן ואמר כי כך עלה במחשבה כמו שאתה חושב כו' וכמפורש לעיל ודו"ק

חידושי אגדות למהר"ל מנחות דף כט עמוד ב
בשעה שעלה משה למרום וכו'. בזה המאמר מן החכמה מאוד, שאיך יהיה ר"ע יותר גדול
במדריגה מן מרע"ה ולא יהיה יודע מרע"ה להבין מה שאמר ר"ע ותלמידיו שדבר זה נראה זר
מאוד. דע כי רב יהודא אמר רב בא לבאר ענין התגין שהם על האותיות שבתורה, ואמר כשעלה
מרע"ה לרקיע, ר"ל כאשר היה מתעלה אל מדריגת העליונים לקבל התורה. כי לקבל התורה
אי אפשר רק שהוא מתעלה מן הגשמי אל מדריגת העליונים, וז"ש כשעלה מרע"ה לרקיע
ואמר שמצא להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות התורה, דע כי יש כתרים ותגין על אותיות
התורה. שכשם שגוף התיבות שבתורה מורים על דברי תורה עצמם, כך התגין שהם על
האותיות שבתורה, מורים על השגות דקים כהררים בשערה יוצאים מן התורה עצמה, ולכך
מורה עליהם התג שהוא דק כמו חוט השער. ואמר שמצא להקב"ה שהיה קושר כתרים
לתורה, שכמו שמן הש"י התחייב סדר התורה כמו שבארנו פעמים הרבה, שמאתו יתברך
התחייב סדר התורה ומסודר מחכמתו התורה, כך מתחייב מחכמתו מה שמורים עליהם
התגין. אבל מה שמורה עליו התגין הוא מחולק מן התורה עצמה, כי התגין מורים על השגות
דקות היוצאים מן השגות התורה והם שכל פשוט כמו שיתבאר, וזהו מה שאמרו שהיה הקדוש
ברוך הוא קושר כתרים לאותיות התורה

ואמר מי מעכב על ידך, כלומר כי אלו ההשגות הדקין שמורה עליהם התגין לדקות השגתן,
הם רחוקים מן האדם שהוא בעולם הזה המורגש, שאין בו דקות השכלי. ומפני רחוק השגתו
מן האדם, התג הזה על האות למעלה. גם נקרא כתר ותג, כי הכתר נבדל מבעל כתר, ועם
שהכתר מצטרף אל בעל כתר הזה, הכתר נבדל ממנו, וכן ההשגות שמורים עליהם הכתרים
האלו נבדלים מן השגות התורה לדקותן, ולכך הם כמו כתרים על האותיות. ולכך מי מעכב על
ידך, שהשגות אלו נבדלים מן דברי התורה, א"כ למי משמשין. שאע"ג שידע משה בהשגתו כי
מאתו יתברך מתחייב ומסודר הדברים ההם שמורים עליהם התגין, מ"מ אל ידיעת הדברים
ההם מה שמורים עליהם התגין לא היה למשה רבינו ע"ה שייכות אליהם בשלימות, כמו שיש
לו שייכות אל התורה עצמה

והשיב לו כי צדיק אחד יהיה בסוף כמה דורות ויהיה שייכות אליו אלו ההשגות, ועם שהם
רחוקים מן האדם שהוא בעולם המורגש. ובקש להראות הצדיק הזה אליו, ר"ל להראות
מדריגתו ומקומו במציאות הזה, כי כל צדיק וצדיק יש לו מדריגה מיוחדת במציאות, ורצה
לעמוד על מדריגתו במציאות עולם הזה. וכל הדברים האלו הם בהשגה השכלית, כאשר היה
משיג בסדר העולם ובמציאותו. ואמר שהלך וישב לבסוף י"ח שורות שהם לפני ת"ח היושב
בישיבה מורים על המעלה היותר עליונה, שיש לאותו חכם מאוד. ודבר זה תמצא במסכת
סוכה (מ"ה ב') שאמר תמניא סרי אלפי דרי דקמי קב"ה. ובא לומר כי היה ר"ע בעולם הזה
בחכמה ובמדריגה היותר עליונה, ולפיכך היה לפניו י"ח שורות. ..ואמר שהלך וישב לבסוף י"ח
שורות כי לא היה [יכול] לישב תוך י"ח שורות, כי לא היה למרע"ה חבור וצרוף אל ר"ע, לכך
ישב לבסוף י"ח שורות עד שלא היה למרע"ה חבור וצרוף אליו. ואמר שלא ידע מאי קאמרי, כי
לא היה למרע"ה שייכות אל התגין שהם על האותיות, אף כי יש למרע"ה שייכות אל גוף
התורה, מ"מ אין לו שייכות אל התגין שהם על האותיות והשגתן

ואתה אל תתמה מה שאמרו כי לא ידע מרע"ה מאי קאמרי, ותאמר ח"ו כי מדריגת ר"ע היה
יותר מן משה רבינו ע"ה [ח"ו] לומר כך. אבל הכל נאמר על ענין זה, שלא היה למשה רבינו
ע"ה חבור אל התגין. וזה מפני כי מרע"ה השגתו בכלל התורה שהיא תורה אחת כללית,
שנאמר (דברים ד') וזאת התורה והתגין הם יוצאים מן האות והוא השגה על השגה. ומשה
היה מביט בהשגת התורה עצמה, ולכך במה שהיה משיג התורה בנבואה לא היה משיג עם
זה השגת התגין. ואם היה משה מביט ומשיג השגת התורה בעצמה בנבואה והיה משיג התגין

שהם על האותיות, היה מדריגתו יותר שהיה משיג בנבואה התגין שהם על האותיות שהוא השגה מתוך השגה, וזה בודאי השגה יותר עליונה. ור"ע שלא היה משיג השגת התורה בנבואה, ולכך היה משיג התגין ג"כ שהם השגות וענין שלא היה למשה רבינו ע"ה השגה בנבואה בהשגת הדקין שהם על התורה. ולא היה דורש אותם ג"כ בלא נבואה, כי משה רבינו ע"ה לא היה דורש רק את אשר משיג בנבואה, כי בנבואה נתנה לו כל התורה מ"מ אמר משה רבינו ע"ה, כיון שר"ע מוכן אל השגת התגין שהם על התורה, היה מתמיה יש לך אדם כמו זה בעולמך ואתה נותן התורה ע"י. כי אם היה נותן התורה ע"י ר"ע, כאשר היה משיג התגין שהם למעלה מן התורה בנבואה וזה היה בודאי מעלה יותר עליונה, כי עתה שנותן התורה ע"י משה לא היה משיג משה בהשגת התורה בנבואה התגין שהם על התורה. וכאשר ראה משה שיהיה ר"ע נכנס במדריגה הזאת בהשגת התגין שהם על התורה (התגין), ידע שאין לו קיום בעה"ז הגשמי כי כל אשר הוא נכנס בשכל העליון הדק, יותר הוא רחוק מן עולם הגשמי [אשר] שולטין בו האומות אשר הם הפך זה שהם גשמיים והראה לו הקדוש ברוך הוא שהיו סורקין בשרו וכו', ויש לך לומר ג"כ, כי התגין שהם על התורה, והם מורים על השגות שאינם שייכים אל העולם הזה וכמו שפרשנו, לכך לא היה משיג אותם מן טעם זה מרע"ה עצמו. כי משה רבינו ע"ה היה לו עולם הזה עד שאמרו בפרק חלק (סנהדרין צ"ח א') לא נברא עולם הזה אלא למשה כדאיתא שם, וכן אמרו במדרש (ב"ר פ"א) בשביל משה נברא העולם שנאמר בראשית ברא אלקים ואין ראשית אלא משה שנאמר וירא ראשית לו. ואיך לא יהיה משה עיקר עולם הזה, שהרי הוא היה משלים את העולם ע"י התורה שנתנה ע"י. וראה איך היה שולט משה בעולם הזה, שהרי כבש סיחון ועוג שני מלכי(ם) האמורי הגדולים. ומזה תראה כשם שהיה מדריגות משה בעולם הנבדל כך היה מדריגתו בעולם הזה, ולשתי שלחנות זכה ומזה תראה שהיה למשה שלטון בעולם הזה. ודבר זה מדריגה עליונה למשה שהיה חלקו בכל, כי הוא עיקר המציאות בכלל ומפני שהיה משה שולט ג"כ בעה"ז כמו שאמרנו, לכך לא היה למשה רבינו ע"ה חבור אל התגין, כי במה שהם השגות דקות נבדלים מן התורה עצמה, אין למי שהוא בעולם המורגש שייכות בשלימות אל אותם השגות והם נבדלים מאתו. ולא כן היה לר"ע, שמדריגת ומעלת ר"ע לא היה בעה"ז המורגש, וכאלו היה מסולק לגמרי ממצואות עולם הזה, ולכך היה לר"ע שייכות לגמרי אל השגות ההם אשר לדקות השגתן נבדלים מעולם המורגש. והיה תשש כחו של משה, שהיה בדבר זה מדריגת ר"ע גדול יותר ממדריגת מרע"ה. וכשהיה משיג מרע"ה שכל ההלכות שהם הלכה למשה מסיני לא היה משיג ר"ע, כי ההשגות ההם לא השיגו ע"י אדם כי אם ע"פ הש"י בנבואה, ומשה היה נביא הש"י והשגתו היה בנבואה, ולפיכך למשה היה דוקא השגה זאת שהיא הלכה למשה מסיני. מ"מ התגין שהם על האות במה שהם על האות, הם מורים על השגות שהם רחוקים מן עה"ז. ואין זה דומה אל השגה של הלכה למשה מסיני, אשר השגה הזאת אין אדם עומד עליו כי אם ע"י הנבואה, לא מצד רחוק השגה מן עה"ז רק מצד קושי השגה. וזה היה בודאי מדריגת מרע"ה שהיה נביא ה' משיג השגות שאינם לאדם כי ע"י הש"י. ולפיכך נתישבה דעתו של מרע"ה, שהיה משיג בנבואה דברים אשר לא יושגו לאדם ואז אמר משה, יש לך אדם כמו זה ואתה נותן התורה ע"י, כי סוף סוף במה שיש לר"ע שייכות אל השגות התגין, הוא מוכן אל התורה יותר בצד זה. והשיב לו, שתוק כך עלה במחשבה, סדר המציאות שסדר הש"י במחשבתו ובחכמתו, כך חייב שלא תנתן התורה ע"י ר"ע כי אם ע"י משה. ודבר זה כמו שבארנו למעלה, כי ר"ע כאלו היה מסולק לגמרי מן עולם הזה ואין לו חלק בעולם הזה הוא עולם המורגש, ולכך יש לר"ע שייכות אל התגין אשר הם השגות הנבדלים מעולם המורגש. ולא כן מרע"ה שהוא היה שולט בעולם הזה והוא עיקר בעולם המורגש, ולכך נבדלים מאתו השגות התגין המורים על השגה מתוך השגה כמו שהתבאר. ומפני כי התורה

שלימות עולם הזה המורגש ראוי שתנתן התורה, ע"י מי שהוא שולט בעולם המורגש והוא עיקר בו כמו שהיה מרע"ה כמו שהתבאר, ולא ע"י ר"ע שאין חלקו בעולם המורגש וכאלו ה' נבדל ממנו

וכפי זה מוכח במדרש בפסיקתא (במ"ר פי"ט) א"ר אחא דברים שלא נגלו [למשה בהר סיני נגלון] לר"ע וחביריו, וכל זה מפני כי היה ר"ע וחביריו שהם הרוגי מלכות מסולקין מן עולם הגשמי הזה. ולכך נגלו לו דברים עליונים מאוד. ומ"מ משמע במדרש הזה שאמר מה שלא נגלה למשה בהר סיני. היינו בנבואה שבהר סיני היה הנבואה עליו. אבל לא דבר מצד החכמה בלבד, רק מצד הנבואה וכמו שפרשנו למעלה, שיש חלוק בין ההשגה שהיא מצד הנבואה וההשגה שהיא מצד החכמה. אם לא נפרש מה שאמר שנגלה למשה בהר סיני, לרבותא אפ"י בהר סיני. אבל ירא' כמו שאמרנו

וכאשר אמר לו הש"י שתוק כך עלה במחשבה, כי אין ראוי שתנתן התורה ע"י ר"ע, וידע אז משה רבינו ע"ה כי אין חלק ר"ע במציאות עולם הזה כמו שאמרנו, ולכך אמר הראני שכרו בעולם הזה. ואמר לו הקדוש ברוך הוא חזור לאחריו שישגי בסדר המציאות שיהיה לאחריו, ואז ראה בסדר הזה שיהיו שוקלין בשרו במקולין [וסורקין וכו'] של ברזל. ואז אמר וכי זו תורה וזו שכרה, והשיב לו הש"י שתוק כך עלה במחשבה, פ"י כי אף על גב שאין ראוי שיהיה זה מצד התורה, מ"מ כך גזרה סדר שסדר הש"י. כי ר"ע שלא ה' חלקו כלל בעולם המורגש ולכך היה דורש כתרי אותיות אשר השגתם רחוקה נבדלת מעולם המורגש, לכך היו גוברים עליו מעולם הזה האומות אשר אין חלקם רק בעולם המורגש, ואין להם חלק כלל בעולם הנבדל, והם הם מלכות הרשעה. והם הפך לר"ע וחביריו, כי אלו אין להם חלק בעולם הנבדל ולר"ע אין לו חלק בעולם המורגש, ולפיכך היו גוברים עליו, והיו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל, כי הם הפכים לר"ע. ועל זה אמר שתוק שכך עלה במחשבה סדר העולם הזה ואין להרהר אחר זה ועוד יש לפרש, מה שהיה ר"ע מוכן אל השגות התגין שהם על האותיות, כי מרע"ה היה משיג כלל התורה, אבל התורה היא כמו דבר אחד כמו שפרשנו במסכת אבות אצל כי נר מצוה ותורה אור והתגין שעל האותיות הם השגות פרטיים היוצאים מן התיבות כמו התג על האות, ולכך לא היה מוכן משה אל דבר זה. [כי] מרע"ה כמו שהיה שקול כנגד כלל ישראל ונחשב כמו הכלל, היה השגתו בכלל, לא בתגין שהם על האותיות שהם השגות פרטיים. ור"ע היה משיג התגין, שהיה ר"ע אדם פרטי לכך היה משיג בתגין שהם על האותיות. ומ"מ היה (מתאוה) [מתמה] משה שלא נתן התורה על ידו ויהיה השגתו בכלל ובפרט, ודבר זה בודאי השגה יותר עליונה כאשר ההשגה בכלל ובפרט. והשיב לו שתוק כך עלה במחשבה, כי אין העולם הזה כדאי למדריגה זאת שיהיה המקבל מוכן שיגיע השגתו שיהיה מקבל כל התורה כולה (אחת) (*בכלל ובפרט וכל הפירושים אמתיים ונכונים אך [מה] שלפני זה שים לבך עליו כי הוא ברור

דברים רבה (ליברמן) פרשת ואתחנן

עד עכשו היה חלקך לשרת לפני, ועכשו נטלת אתה חלקך והגיע שעה של יהושע תלמידך לשרת, א"ל, רבש"ע, אם מפני יהושע תלמידי אני מת, אלך ואהיה לו תלמיד, א"ל הקדוש ברוך הוא אם אתה רוצה לעשות כך לך עשה, עמד והשכים, והיה יהושע יושב דורש, ועמד משה וכפף קומתו, והניח ידו על פיו, ונתעלמו עיניו של יהושע ולא ראה אותו כדי שלא יצטער וישלים עצמו אליו, והלכו ישראל אצל פתחו של משה ללמוד תורה, שאלו ואמרו משה רבי היכן הוא, א"ל השכים לפתחו של יהושע, הלכו ומצאוהו בפתחו של יהושע, והיה יהושע יושב דורש, ומשה עומד ברגליו, אמרו לו ליהושע מה עלתה השעה הזו שמשה עומד ואתה יושב, כיון שתלה עיניו וראהו, מיד קרע את בגדיו וצעק ובכה, אמ' ר' אדוני אבי, למה אתה

מחייבני ומענישני. אמרו ישראל למשה, משה רבי, למדנו תורה. אמ' להם אין לי רשות. א"ל אין
אנו מניחין אותך. יצאת בת קול ואמרה להם, למדו מיהושע, קבלו עליהם לישב וללמוד
מיהושע. ישב יהושע בראש ומשה מימינו ובני אהרן משמאלו, והיה יושב דורש בפני משה.
ארשב"ן א"ר יונתן בשעה שאמ' יהושע ברוך שבחר בצדיקי, נטלו מסורות החכמה ממשה
ונתנו ליהושע, ולא היה יודע משה מה היה יהושע דורש. אחר שעמדו ישראל מהשיבה א"ל,
משה, סתום לנו את התורה, א"ל איני יודע מה להשיב לכם, והיה מרע"ה נכשל ונופל, באותה
שעה אמ' משה, רבש"ע, עד עכשיו בקשתי חיים, עכשיו הרי נפשי מסורה בידך.